

УДК 323.2

Т. Г. Кухоцька

ПОЛІТИЧНИЙ СТЕРЕОТИП ЯК ІНСТРУМЕНТ РОСІЙСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена аналізу політичних стереотипів як інструменту гібридної війни Російської Федерації проти України. Визначено, що стереотипи формують спрощені та емоційно забарвлені образи, які полегшують маніпуляцію суспільною свідомістю, сприяють поляризації, підривають довіру до державних інститутів та дестабілізують внутрішні відносини. Проаналізовано основні стереотипи, які просуваються РФ в українському суспільстві, на тимчасово окупованих територіях, серед росіян та західних союзників, визначено їх специфіку та особливості впливу на кожну з зазначених груп. Відзначено, що історично закріплені образи українців трансформуються у сучасні пропагандистські нарративи, а цифрові технології значно посилюють їхнє поширення. Підкреслено необхідність подальших досліджень механізмів формування та закріплення стереотипів у цифровому середовищі та розробки стратегій протидії деструктивним нарративам, що сприятиме національній консолідації та посиленню міжнародної підтримки України.

Ключові слова: політична комунікація, політична ідентичність, гібридна війна, пропаганда, політичний стереотип, російсько-українська війна.

DOI 10.34079/2226-2830-2025-15-42-82-89

Постановка проблеми. У гібридній війні Російської Федерації проти України політичні стереотипи стали одним із ключових інструментів інформаційно-психологічного впливу. Вони виступають механізмом маніпуляції масовою свідомістю, сприяють дегуманізації українців, руйнуванню соціальної єдності та формуванню викривленого міжнародного іміджу України. Особливу загрозу становлять стереотипи щодо внутрішньо переміщених осіб, ветеранів і регіональних спільнот, які підривають процеси консолідації нації. Водночас Росія активно експлуатує упередження західних партнерів, підігриваючи сумніви у доцільності підтримки України. Попри наявність наукових напрацювань щодо пропаганди й політичних міфів, роль стереотипів як цілеспрямованого інструменту гібридної війни досліджена недостатньо, що зумовлює актуальність їх подальшого вивчення.

Метою нашої статті було проаналізувати особливості використання РФ політичних стереотипів в сучасній гібридній війні проти України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання використання політичних стереотипів як інструменту гібридної війни РФ проти України є об'єктом активних наукових досліджень. Зокрема, теоретичні аспекти вивчення політичних стереотипів як частини суспільної та індивідуальної свідомості розкриті в працях Н. Михальчук та О. Шурко; комунікаційні аспекти політичних стереотипів, їхню роль у формуванні політичного іміджу та в пропаганді вивчали У. Ільницька, О. Шерман, О. Шурко та Л. Леонтєва; вплив стереотипів на емоційну складову політичної реклами аналізували Т. Шлемкевич, Т. Лахач, Н. Шотурма та В. Бабіна. Окремі аспекти використання політичних стереотипів в російській гібридній війні проти України досліджували наступні науковці: А. Каракуц вивчав стереотипи щодо сприйняття російсько-української війни серед західних партнерів; М. Рябчук аналізував історичну

ретроспективу формування стереотипів про Україну в Росії; А. Романюк, О. Кантур, В. Литвин та Н. Ващенко висвітлювали теми, пов'язані з особливостями використання стереотипів у російській пропаганді та ключовими стереотипами в російських нарративах, пов'язаних з Україною; М. Бутиріна характеризувала стереотипні образи внутрішньо переміщених осіб (ВПО), нюанси їх створення та поширення російською пропаганді з метою дестабілізації українського суспільства. Однак, не зважаючи на наявність значної кількості наукових праць з цієї тематики, роль політичних стереотипів як інструменту російської гібридної війни проти України недостатньо глибоко досліджена.

Виклад основного матеріалу. Одним із перших дослідників, який дав визначення поняттю «стереотип», був У. Липпман. Він виділяв такі основні ознаки стереотипу: зведення складного явища до простих, легких для сприйняття та запам'ятовування образів; формування стереотипу через зовнішню взаємодію та сприйняття інформації; упередженість та приписування характеристик, які «повинні бути»; тривале існування та складність у їх змінненні (Шлемкевич, Лахач та Шотурма, 2024). За своєю суттю стереотипи являються проявом такої особливості людської психіки як схильність до створення спрощених моделей дійсності або спрощеного мислення. Такі моделі можуть як коректно відображати реальність, так і спрощувати або викривляти її. Унаслідок цього формуються певні шаблони сприйняття, такі як ярлики, установки, штампи тощо. В політичній сфері стереотипами можуть виступати уявлення про політичні процеси, політичні інститути, лідерів та партії (Ільницька, 2007).

Політичний стереотип виступає своєрідним захисним механізмом психіки, що допомагає впоратися з високим інформаційним навантаженням та складністю соціально-політичних процесів (Шлемкевич, Лахач та Шотурма, 2024). Американський політолог та дослідник пропаганди Г. Лассуел підкреслював, що ефективно використання політичних стереотипів дозволяє маніпулювати масовою свідомістю на користь державної влади. Особливо інтенсивно політичні стереотипи формуються за умов тоталітарних режимів, де вони виконують функцію символів, інтегрованих в ідеологію, та інструментів впливу на маси (Ільницька, 2007).

Процес формування стереотипу включає кілька етапів. Спочатку складне явище (наприклад, ідеологія політичної партії або політичний процес) зводиться до кількох характерних та впізнаваних ознак – етап вирівнювання. Далі цим ознакам надається особлива значущість та акцент – етап посилення. Після чого формується спрощений образ явища, що має психологічний вплив на певну групу – етап асиміляції (Ільницька, 2007).

У сучасних умовах політичні стереотипи особливо ефективно поширюються та закріплюються за допомогою інтернет-технологій. Сьогоднішня політична комунікація в онлайн-просторі перенасичена стереотипами, які швидко фіксуються у свідомості користувачів. Процес їх закріплення включає декілька кроків: спершу інформація трансформується у зрозумілі символи, що легко сприймаються та асоціюються зі «своїм» або «чужим», далі відбувається міфологізація по лінії «свої – чужі», після чого здійснюється емоційний вплив на споживача інформації, що зміщує його увагу у потрібному напрямі. Політичні стереотипи активно формуються та поширюються всіма суб'єктами комунікації: онлайн-сторінками політичних ЗМІ, офіційними сторінками політиків та партій, соціальними мережами тощо (Шкурко, 2019).

Іноді для адаптації системи до нових умов відбувається заміна старих стереотипів на нові. Цей процес відбувається поетапно: спершу відбувається часткова трансформація наявних концептів (процесів, політичних сил, партій, лідерів), а згодом через інформаційний вплив старі стереотипи повністю замінюються новими (Ільницька, 2007).

На основі політичних стереотипів формуються цілі концепти, які зберігають та передають інформацію, стаючи базою для різних політичних ідентичностей. Вони сприяють об'єднанню громадян у соціальні групи, адже люди за природою соціальні та прагнуть відчувати належність до певного середовища. У контексті соціальних медіа політичні стереотипи активно використовуються для формування віртуальних групових ідентичностей, де об'єднання відбувається через образ «інших» як ворогів. Така практика спричиняє поляризацію суспільства та формування полярних політичних ідентичностей, наприклад, за лінією «ми – влада», що є деструктивним процесом (Шкурко, 2019).

В умовах російсько-української війни процес створення політичних стереотипів активізувався. До нього залучені політики та політичні партії, комунікаційні актори (ЗМІ, соціальні медіа, блогери) та суб'єкти російської пропаганди (офіційні й приховані, зокрема проросійські агенти та боти) (Шкурко, 2019). Для дестабілізації внутрішньої та зовнішньої ситуації РФ використовує різні групи політичних стереотипів: українські політичні стереотипи (для розгойдування ситуації та посилення напруження в українському суспільстві); європейські стереотипи щодо українців (для розпалювання антиукраїнських настроїв та зменшення рівня підтримки України); політичні стереотипи в межах російських нарративів (для виправдання військової агресії проти України в очах власних громадян).

Серед політичних стереотипів, які сформувалися в українському суспільстві, тобто мають внутрішнє походження, необхідно виокремити стереотипи, пов'язані з внутрішньо переміщеними особами (ВПО). Подібні політичні стереотипи мають деструктивний вплив на консолідацію нації, тому в інформаційному просторі їх намагаються всіляким чином розвінчувати. Проте паралельно спостерігається активність з боку проросійських інформаційних каналів, зокрема з залученням ботів, щодо їх актуалізації. На користь російським зусиллям в цьому напрямку грає традиція ділити країну на Схід і Захід, яка активно запроваджувалася та підтримувалася політиками під час виборчих кампаній аж до 2014 року - саме на цей розкол робився акцент у електоральній боротьбі. До цього треба додати і той факт, що для людської психіки звичним є ділити все на «чуже» та «своє». В кризових умовах саме «чуже» виступає об'єктом для перенесення негативних емоцій, і цим «чужим» в приймаючих громадах стають ВПО. Тому маніпуляції на цій темі дуже ефективно діють. При чому для маніпуляцій найчастіше використовують саме переселенців зі Сходу, хоча в умовах повномасштабної війни значна частина людей виїхала з південних, центральних та північних областей, бо простіше використовувати вже зрозумілий населенню створений в межах виборчих протистоянь поділ на Схід та Захід.

Після 2014 року внутрішньо переміщені особи піддавалися криміналізації, їх звинувачували у посяганні на робочі місця, соціальні блага та місцевий простір (у дусі європейської мігрантофобії), віктимізували (зображували як жертв війни, які самі винні у своєму становищі), дегуманізували (відмовляли у праві на емоції, прагнення, суб'єктний статус, сприймаючи лише як об'єкт для інституцій та держави). Серед популярних стереотипів щодо ВПО зі Сходу можна виокремити наступні: «донбаські не воюють в ЗСУ», «лише хочуть отримати гуманітарку», «не прагнуть шукати роботу», «їздять на крутих машинах», «жахливо ставляться до орендованого житла», «понаїхали російськомовні – тепер Росія прийде до нас», «яка чиста українська, не може бути, що ви зі Сходу» (Єсіна, 2023).

Треба відзначити, що великий вплив на сприйняття українцями того чи іншого явища (зокрема і на формування стереотипного сприйняття) здійснюється з боку ЗМІ. За даними соціологічного опитування, оприлюдненого на сайті Кабінету Міністрів у

2025 році, своє ставлення до ВПО на основі інформації зі ЗМІ формують 65% респондентів по всій Україні та 63% у місцях концентрації переселенців. Тобто медіаобрази переселенців стають основою для сприйняття та формування відповідної поведінкової стратегії у суспільстві, зокрема і для побудови стереотипів (Zmina, 2025). Результати двоетапного дослідження медіатизації у березні-вересні 2022 року та у березні-вересні 2024 року продемонстрували, що наразі в українському медіадискурсі цілком відсутні прояви мови ворожнечі, вирази з негативними конотаціями, негативні стереотипи, зникла бінарна опозиція «ми – вони» щодо ВПО (Zmina, 2025). Що є свідченням ефективної боротьби з політичними стереотипами цього напрямку.

Також для українського суспільства характерним є політичний стереотип зради та зрадника, пов'язаний з історичним досвідом, вписаним в нашої національній пам'яті. Маніпулювання поняттям «зрада» є популярним в інформаційному просторі України, причому ним користуються більшість політичних сил, що сприяє зростанню популізму в політичній сфері (Семенишин, 2023). На сьогодні цей стереотип часто застосовується щодо людей з тимчасово окупованих територій: не виїхали, бо підтримують Росію, руський мир, хотіли взаємодіяти з окупаційними військами – тобто зрадники. Навіть до тих, хто виїхав, відносяться в суспільстві з пересторогою. Поширення політичного стереотипу зрадника є пережитком радянської епохи та віддзеркаленням радянського міфу про те, що всі, хто перебував в окупації, – вороги народу, зрадники, противники та носії чогось неправильного. Російські ЗМІ активно підігрують цей стереотип серед людей на тимчасово окупованих територіях, наголошуючи, що у разі повернення України, всіх їх чекають покарання, фільтрації та репресії (Ананська міська рада, 2023).

Щодо політичних стереотипів про українців та Україну в країнах Європи, то їх можна поділити на дві групи. По-перше, стереотипи, в основі яких лежать страхи країн-партнерів України, наприклад: «ослаблення Росії змінює статус-кво», «Україна не зможе звільнити всі території», «з Росією ще можна домовитися», «перемога України створить надто багато проблем» та інші (Каракуц, 2023). По-друге, політичні стереотипи відносно українських вимушених мігрантів. Наприклад, дослідження, проведене в Польщі у 2023 році, показало наступні поширені уявлення про українців в Європі: заробітчани, некваліфікована дешева робоча сила, люди з низьким рівнем освіти (хоча 56% українців в Європі мають вищу або незавершену вищу освіту, серед громадян Європи цей показник лише 33%), ліниві, не хочуть працювати (хоча 78% українців в Польщі працевлаштовані), злочинці (цей стереотип багаторазово спростовувався, але й досі залишається актуальним) (Visit UKRAINE, 2023). Подібні стереотипи для РФ є корисними, бо підігрують антиукраїнські настрої, тому вони активно підтримуються проросійськими інформаційними ресурсами, російськими союзниками серед представників правих партій (подібні політичні стереотипи щодо українців фіксуються в їхній політичній риторичі, політичних програмах та політичних платформах).

Політичні стереотипи щодо українців, які поширюються серед російських громадян, сягають своїм корінням в історію. Ще у XVIII столітті було створено два основні стереотипи, через які сприймалися українці: «малорос» – освічений, лояльний, інтегрований в імперську культуру, та «хохол» – неписьменний місцевий селянин із мальовничою місцевою культурою та кумедною говіркою. У радянський період з'явилися «хохлацький» та «бандерівський» стереотипи. «Хохлацький» стереотип підтримував позицію, що українці та росіяни являються практично одним народом, різниця лише в рівні культури та освіти – «хохли», по суті, менш культурні та освічені росіяни. «Бандерівський» стереотип створював образ націоналіста-бандерівця, який «полює на душі безневинних хохлів», щоб перетворити їх на подібних до себе

хронічних ворогів людства (Рябчук, 2018). Ці образи дуже стало закріпилися в радянській дійсності.

Після Революції Гідності Росія сконструювала нові політичні стереотипи, які мали пояснювати росіянам українські реалії: «неонацистський путч», «карателів» (для позначення представників ЗСУ на Донбасі), «хунта» (для позначення влади в Україні) тощо. Також стереотипно було відтворено той ідеологічний поділ, який існував у світі за часів Другої світової війни: Росія зображувалася як уособлення «антифашистської сили», Україна – «профашистської сили» (Рябчук, 2018). Тобто в конструюванні стереотипу залучався історичний досвід російського населення, страх перед потенційним відновленням фашизму та новою великою війною. Термін «бандерівець» також трансформувався і тепер став вживатися для позначення всіх українців, які не підтримують російську армію. Треба зазначити, що таке гіперболізоване роздування цього стереотипу призвело до того, що в Україні він став вживатися, з одного боку, в іронічному контексті, наприклад, російськомовні кияни-євреї назвали себе «жидобандерівцями», з іншого боку, для протиставлення українського та російського (Рябчук, 2018). Тому, по факту, саме російська пропаганда сприяла тому, що слово «бандерівець» стало символом консолідації та боротьби українського населення не лише в західних регіонах, але й на решті української території.

Створені РФ політичні стереотипи щодо України були результативними щодо впливу на сприйняття українців з боку росіян, більшість громадян РФ повірили в кремлівські нарративи про «бандерівську хунту», «геноцид російськомовного населення на Донбасі» та «антиросійську змову, керовану Вашингтоном», що допомагало виправдати російське вторгнення в сусідню країну. В умовах повномасштабної війни формування політичних стереотипів щодо українських реалій спрямованих саме на росіян продовжилося. Президент Росії В. Путін у своїй статті «Про історичну єдність росіян та українців» наголошував на штучності державності України, несаможитності нашої країни, штучності української мови, поширення нацизму в Україні. Ці концепти потім поширювалися серед пересічних росіян, звучали в промовах високопосадовців РФ та ставали базою для нових політичних стереотипів, які допомагали виправдовувати та героїзувати війну РФ в Україні (Романюк, 2024).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Політичні стереотипи відіграють ключову роль у формуванні масової свідомості, полегшуючи сприйняття складних соціально-політичних явищ, але водночас спотворюючи реальність та закріплюючи упереджене ставлення до певних груп. В умовах сучасних комунікаційних технологій та соціальних медіа вони швидко поширюються, сприяють формуванню групових ідентичностей, поляризації суспільства та консолідації негативних уявлень про «чужих». Особливо активне використання стереотипів спостерігається в умовах війни та гібридних конфліктів, коли вони стають інструментом інформаційного впливу як всередині країни, так і за її межами. В подальших дослідженнях ми плануємо зосередитися на вивченні механізмів трансформації політичних стереотипів, розробці стратегій протидії деструктивним нарративам для зміцнення національної консолідації та міжнародної підтримки.

Бібліографічний список

- Ананська міська рада, 2023. *Руйнуємо стереотипи про людей, які пережили окупацію*. [онлайн]. Доступно: <<https://anativ-mr.od.gov.ua/rujnuemo-stereotypu-prolyudej-yaki-perezhyly-okupacziyu/>> [Дата звернення 28 серпня 2025].
- Єсіна, Н., 2023. «Луганські» на крутих автівках та «мовне питання»: як виникають стереотипи про переселенців та чому їх варто позбутися. #ШоТам [онлайн] 03

- серпня. Доступно: <<https://shotam.info/iak-vynykaiut-stereotypu-pro-pereselentsiv-ta-chomu-ikh-varto-rozbutysia/>> [Дата звернення 28 серпня 2025].
- Ільницька, У., 2007. *Політичні стереотипи та стереотипізація мислення: роль та значення у системі іміджевих комунікацій*. [онлайн]. Доступно: <https://vlp.com.ua/files/16_63.pdf> [Дата звернення 28 серпня 2025].
- Каракуц, А., 2023. *Подолання стереотипів щодо (не)сприйняття сценарію ослаблення РФ серед держав-партнерів: висновки і рекомендації для України*. [онлайн]. Доступно: <https://analytics.intsecurity.org/wp-content/uploads/2023/08/Ukr_CIS_06_Stereotypes_Russia_Ukraine.pdf> [Дата звернення 28 серпня 2025].
- Романюк, А., 2024. Стереотипи як інструмент рашистської пропаганди для виправдання антиукраїнської агресії. *Просторовий розвиток*, 10, с. 705–719. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.10.705-719>.
- Рябчук, М., 2018. «Хохли», «малороси», «бандери»: стереотип українця у російській культурі та його політична інструменталізація. *Наукові записки ІПіЕНД ім.І. Ф. Кураса НАН України*, 1(81), с.179-194.
- Семенишин, О.І., 2023. Стереотипи в сучасному українському політичному дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 61, с.115-119.
- Шкурко, О., 2019. Політичний стереотип у процесі політичної комунікації. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*, 40, с.140-145.
- Шлемкевич, Т., Лахач, Т. та Шотурма, Н., 2024. Використання політичних стереотипів в політичній рекламі. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*, 1(73), с. 95-99. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1\(73\)-15](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1(73)-15)
- Visit UKRAINE, 2023. *Найпоширеніші стереотипи про українців в Європі: розвіювання міфів*. [онлайн]. Доступно: < https://visitukraine.today/uk/blog/2119/the-most-common-stereotypes-about-ukrainians-in-europe-dispelling-myths?srsId=AfmVOopbz0HcQjxC0sbjEtT9C_vkfd7RHeCWTJJNbrQ_bHEiE7Dq xITx#stereotip-1-zarobitcani> [Дата звернення 28 серпня 2025].
- Zmina, 2025. *З повномасштабним вторгненням медіаобраз ВПО змістився від стереотипів до інтеграції в громади – дослідниця*. [онлайн] Доступно: <<https://zmina.info/news/z-povnomasshtabnym-vtorgennyam-mediaobraz-vpo-zmistyvsa-vid-stereotypiv-do-integraciyi-v-gromady-doslidnyczya/>> [Дата звернення 28 серпня 2025].

References

- Ananska miska rada, 2023. *Ruynuyemo stereotypy pro lyudey, yaki perezhyly okupatsiyu. [We are destroying stereotypes about people who survived the occupation]*. [online]. Available at: <<https://ananiv-mr.od.gov.ua/ruynuyemo-stereotypy-prolyudey-yaki-perezhyly-okupacziyu/>> [Accessed 28 August 2025]. (in Ukrainian)
- Ільницька, У., 2007. *Politychni stereotypy ta stereotypizatsiya myslennya: rol ta znachennya v systemi imidzhevyykh komunikatsiy [Political stereotypes and stereotyping of thinking: role and significance in the system of image communications]*. [online]. Available at: <https://vlp.com.ua/files/16_63.pdf> [Accessed 28 August 2025]. (in Ukrainian)
- Karakuts, A., 2023. *Podolannya stereotypiv shchodo (ne)pryynyattya stsenariyu oslablennya RF sered derzhav-partneriv: vysnovky i rekomendatsiyi dlya Ukrayiny*

- [Overcoming stereotypes regarding the (non)acceptance of the scenario of the weakening of the Russian Federation among partner states: conclusions and recommendations for Ukraine]. [online]. Available at: <https://analytics.intsecurity.org/wp-content/uploads/2023/08/Ukr_CIS_06_Stereotypes_Russia_Ukraine.pdf> [Accessed 28 August 2025]. (in Ukrainian)
- Romanyuk, A. 2024. Stereotypy yak instrument rashyst-skoyi propahandy dlya vypravdannya antyukrayinskoj ahresiyi [Stereotypes as a tool of racist propaganda to justify anti-Ukrainian aggression]. *Prostorovyy rozvytok*, 10, p. 705–719. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.10.705-719>. (in Ukrainian)
- Ryabchuk, M., 2018. «Khokhly», «malorosy», «bandery»: stereotyp ukrajintsiya v rosiyskij kulturi ta yoho politychna instrumentalizatsiya [«Khokhly», «Little Russians», «Banderas»: the stereotype of a Ukrainian in Russian culture and its political instrumentalization]. *Naukovi zapysky IPIEND im.I. f. Kurasa NAN Ukrayiny*, 1(81), p.179-194. (in Ukrainian)
- Semenyshyn, O.I., 2023. Steoretypy v suchasnomu ukrajinskomu politychnomu dyskursi [Stereotypes in modern Ukrainian political discourse]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya*, 61, p.115-119. (in Ukrainian)
- Shkurko, O., 2019. Politychnyy stereotyp u protsesi politychnoyi komunikatsiyi [Political stereotype in the process of political communication]. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu: Zbirnyk naukovykh statey*, 40, p.140-145. (in Ukrainian)
- Shlemkevych, T., Lakhach, T. and Shoturma, N., 2024. Politychni stereotypy v politychniy reklami [Political stereotypes in political advertising]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoyi Akademiyi upravlinnya personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnya*, 1(73), p. 95-99. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1\(73\)-15](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1(73)-15) (in Ukrainian)
- Visit UKRAINE, 2023. *Nayposhyrenishi stereotypy pro ukrajintsi v Yevropi: rozvivyuvannya mifiv [The Most Common Stereotypes About Ukrainians in Europe: Dispelling Myths]*. [online]. Available at: <https://visitukraine.today/uk/blog/2119/the-most-common-stereotypes-about-ukrainians-in-europe-dispelling-myths?srsId=AfmBOopbz0HcQjxC0sbjEtT9C_vkfd7RHeCWTJJNbrQ_bHEiE7DqxITx#stereotip-1-zarobitcani> [Accessed 28 August 2025]. (in Ukrainian)
- Yesina, N., 2023. «Luhanski» na krutykh avtivkakh ta «movne pytannya»: yak stvoryty stereotypy pro pereselentsiv ta chomu yikh varto pozbutysya [«Luhansk» on cool cars and the «language issue»: how to create stereotypes about IDPs and why they should be eliminated]. #ShoTam [online] 03 serpnia. Available at: <<https://shotam.info/iak-vynykaiut-stereotypy-pro-pereselentsiv-ta-chomu-ikh-varto-pozbutysia/>> [Accessed 28 August 2025]. (in Ukrainian)
- Zmina, 2025. *Z povnomasshtabnym vtornenniam mediaobraz VPO zmist buv vid stereotypiv do intehtratsiyi v hromadi – doslidnytsya [With the full-scale invasion of the media image of IDPs, the content was from stereotypes to integration in the community - researcher]*. [online] Available at: <<https://zmina.info/news/z-povnomasshtabnym-vtorgennyam-mediaobraz-vpo-zmistyvsya-vid-stereotypiv-do-integraciyi-v-gromady-doslidnytsya/>> [Accessed 28 August 2025]. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 30.08.2025

T. Kuhotska

**POLITICAL STEREOTYPES AS A INSTRUMENT OF RUSSIA'S HYBRID
WAR AGAINST UKRAINE**

The article presents a comprehensive analysis of political stereotypes as a deliberate and strategically employed instrument of the Russian Federation's hybrid war against Ukraine. It demonstrates that, in the context of contemporary information and psychological confrontation, political stereotypes serve as a powerful tool of manipulative influence on public consciousness, creating simplified, emotionally charged, and easily reproducible images that penetrate diverse social groups and shape collective perceptions. These stereotypes are systematically deployed by Russia to undermine social cohesion, erode trust in state institutions, exacerbate internal conflicts, and intensify polarization within Ukrainian society. Particular attention is given to stereotypes regarding internally displaced persons, veterans, and residents of specific regions, which exert a profoundly destabilizing effect on processes of national consolidation, social integration, and the development of shared civic identity. The study traces the historical roots of political stereotypes - from imperial and Soviet-era narratives («Little Russian», «Khokhol», «Banderite») to contemporary ideological constructs («Nazis», «punishers», «incapable state») - which have been adapted and transformed into powerful instruments justifying aggression and legitimizing Russia's political and military ambitions. It examines the mechanisms through which stereotypes are constructed and reinforced in mass consciousness, including the simplification of complex political and social phenomena, the emotional amplification of selective traits, and systematic mythologization along the «us versus them» principle. The analysis highlights the crucial role of digital technologies, social media, and online platforms in accelerating the dissemination of stereotypical images, creating virtual group identities, and fostering intergroup confrontation and division. Moreover, the article notes that Russia actively exploits pre-existing biases, fears, and misperceptions among Ukraine's Western partners, leveraging concerns about the «incapacity of Ukraine», the «impossibility of achieving victory», or the «risks of destabilizing Russia» to reduce political, economic, and military support. This international dimension underscores the global reach and strategic impact of information warfare based on stereotypes. The study concludes that political stereotypes pose a significant threat not only to Ukraine's internal stability and social cohesion but also to the effectiveness of international support for its defense against aggression. The article emphasizes the urgent need for interdisciplinary research on political stereotypes within the framework of information warfare and the development of comprehensive strategies to counteract their destructive influence. Such efforts would mitigate the adverse effects of propaganda, reinforce national unity, strengthen resilience against social and political manipulation, and promote a positive and credible international image of Ukraine while enhancing the capacity to withstand ongoing information threats.

Keywords: *political communication, political identity, hybrid warfare, propaganda, political stereotype, Russian-Ukrainian war.*